

Nota van Beantwoording NRD MER dijktraject Well

Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei

titel   Nota van Beantwoording NRD MER dijktraject Well
subtitel   Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei
datum   12 juni 2018
versie   0.1
status
zaaknr.   2018-Z15988
documentnr.   2018-D149741

Deze nota is tot stand gekomen door Arcadis en Witteveen + Bos in samenwerking met en in opdracht van Waterschap Limburg.

Inhoudsopgave

1	Inleiding en doel	4
1.1	Doel van deze nota	4
1.2	Achtergrond dijkversterking Well	4
1.3	Stand van zaken	4
1.4	Commissie m.e.r.	4
1.5	Vervolgproces	4
2	DEEL A: Algemeen deel	6
2.1	Milieueffectrapportage	6
2.2	Notitie Reikwijdte en Detailniveau	6
2.3	Fasen in MER	6
2.4	Dijkverlegging (Systeemopgave)	7
2.5	Rivierwaarts versterken	8
2.6	Ontwerpprincipes	9
2.7	Schaderegelingen	9
3	DEEL B: Individuele beantwoording	11
3.1	Zienswijze 1	11
3.2	Zienswijze 2	12
3.3	Zienswijze 3	13
3.4	Zienswijze 4	14
3.5	Zienswijze 5 en 7	14
3.6	Zienswijze 6: Kampergeul B.V.	15
3.7	Zienswijze 8	17
3.8	Zienswijze 9: Vakantiepark Leukermeer B.V. en Huberdenhof B.V.	17
3.9	Zienswijze 10	18
3.10	Zienswijze 11: Burgemeester en Wethouders van Bergen	19
3.11	Zienswijze 12: Belangengroep Grotestraat EO Well en Belangengroep Groene Rivier Well	20
3.12	Zienswijze 13	29
3.13	Zienswijze 14	30
3.14	Zienswijze 15	31
3.15	Zienswijze 16	32
3.16	Zienswijze 17: Stichting Wells forum	34

1 Inleiding en doel

1.1 Doel van deze nota

In deze Nota van Beantwoording geeft de Provincie Limburg – als bevoegd gezag voor het MER dijktraject Well – een reactie op de binnengekomen zienswijzen op de door Waterschap Limburg opgestelde Notitie Reikwijdte en Detailniveau MER dijktraject Well (NRD). In de NRD zijn de alternatieve dijktrajecten en de milieueffecten, die in de milieueffectrapportage (MER) worden onderzocht, beschreven. Ook de diepgang waarmee het onderzoek wordt uitgevoerd is hierin vastgelegd.

1.2 Achtergrond dijkversterking Well

Na de hoogwaters van 1993 en 1995 zijn in Limburg op diverse locaties, waaronder Well, in hoog tempo nooddijken aangelegd. Slechts bedoeld als korte termijn oplossing totdat rivierverruiming gereed was. Toen bleek dat rivierverruiming onvoldoende oplossing bood voor de lange termijn, zijn de Limburgse nooddijken als primaire waterkering in de Waterwet opgenomen. Bij toetsing is gebleken dat de keringen niet meer voldoen aan de nieuwe norm van januari 2017. Ook de waterkering in Well is niet hoog genoeg en niet sterk genoeg.

Het klimaat verandert, we krijgen meer extremen. De Maas gaat in de toekomst grotere hoeveelheden water afvoeren. In de Waterwet is opgenomen dat we bij het ontwerp van de kering ook rekening houden met klimaatverandering. We verhogen keringen en bieden de rivier voldoende ruimte. Als we de huidige waterkering over de hele lengte ophogen, maken we de rivier smaller terwijl in de toekomst juist meer ruimte nodig is. Daarom verkennen we in Well ook een dijkverlegging.

1.3 Stand van zaken

De NRD MER Well heeft vanaf 15 maart tot en met 11 april 2018 ter inzage gelegen, waarbij de mogelijkheid was om hierop een zienswijze in te dienen. In totaal zijn tien zienswijzen ingediend. De Nota van Beantwoording bestaat uit twee delen. In deel A van de Nota van Beantwoording wordt een aantal veelvoorkomende onderwerpen toegelicht. Voorbeelden van deze onderwerpen zijn schaderegeling en de diverse fasen in een milieueffectrapportage. In deel B zijn de binnengekomen reacties voorzien van een uniek nummer en vervolgens samengevat en beantwoord. Waar zienswijzen leiden tot een wijziging van het milieueffectrapport dan blijkt dit uit de beantwoording. In het kader van privacy zijn de zienswijzen van particulieren geanonimiseerd. Iedere inspreker ontvangt tevens per brief de beantwoording op zijn of haar zienswijze.

1.4 Commissie m.e.r.

De Commissie m.e.r. is een onafhankelijke stichting die bij wet is ingesteld. De Commissie adviseert overheden over de kwaliteit van milieu-informatie. Het is niet verplicht om een advies aan de Commissie m.e.r. te vragen. Uit oogpunt van zorgvuldigheid hebben we hier wel voor gekozen. De Commissie m.e.r. heeft op 29 mei 2018 haar advies uitgebracht. Hierin zijn de ingediende zienswijzen betrokken. Het advies staat op de website van de Commissie m.e.r. en de website van Waterschap Limburg.

1.5 Vervolgproces

Op basis van de NRD, de ingebrachte zienswijzen en het advies van de Commissie voor de m.e.r. wordt de milieueffectrapportage opgesteld. De alternatieve dijktrajecten worden onderzocht en de

effecten beoordeeld. Het MER wordt, samen met het voorkeursalternatief, ter visie gelegd. Hierop kunnen zienswijzen worden ingediend.

2 DEEL A: Algemeen deel

2.1 Milieueffectrapportage

In Nederland hechten we veel waarde aan het milieu en de omgeving. Om te voorkomen dat het milieu en uw omgeving te sterk worden aangetast bij grote infrastructurele projecten krijgen deze een volwaardige plek in de besluitvorming. Dit doen we met het instrument milieueffectrapportage (m.e.r.). In een milieueffectrapportage wordt onderzoek verricht. Dit onderzoek vereist een scherpe afbakening van 'reikwijdte en detailniveau'. Hiervoor dient een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD).

2.2 Notitie Reikwijdte en Detailniveau

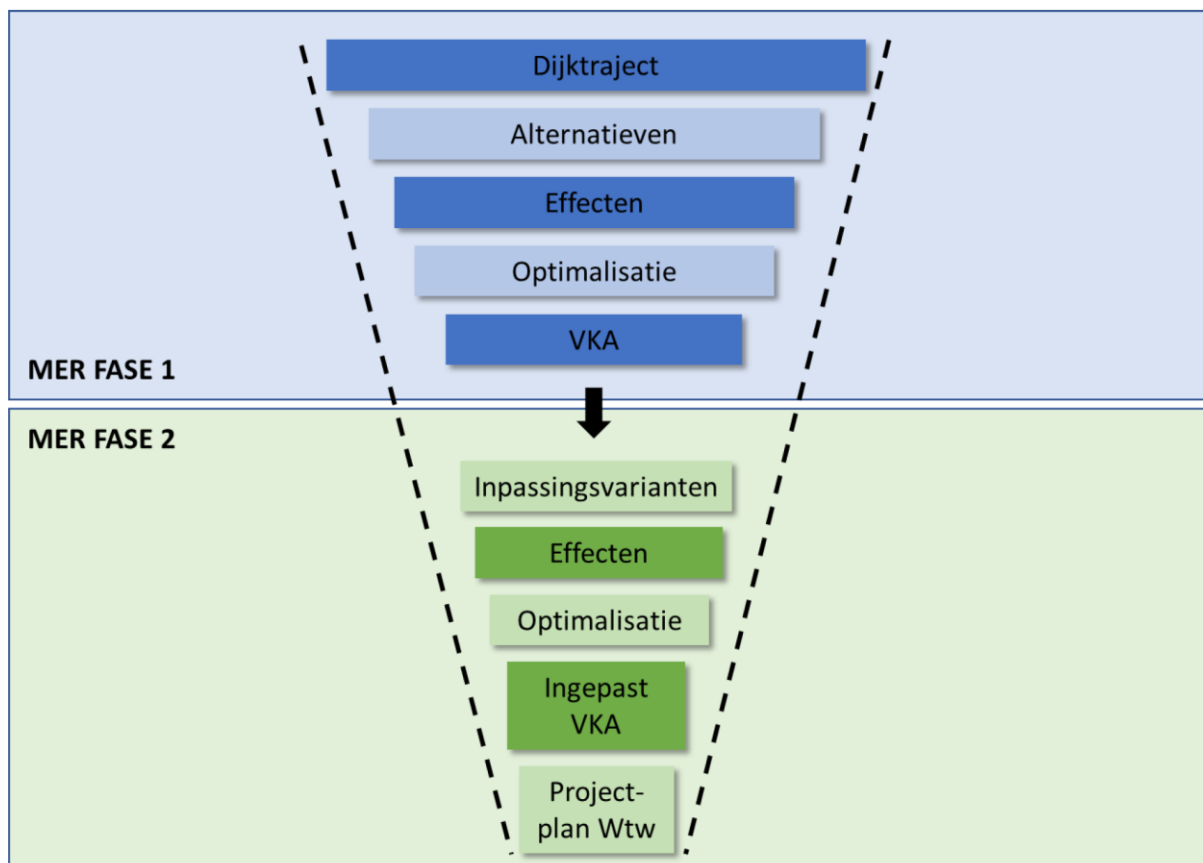
Een eerste formele stap in een milieueffectrapportage is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en is bedoeld om u te informeren over de gewenste inhoud en diepgang van de milieueffectrapportage, ofwel de reikwijdte en het detailniveau. De reikwijdte geeft aan wat het voornemen is, welke alternatieven en varianten worden onderzocht en welke milieu- en omgevingsthema's in beeld worden gebracht (het 'wat'). Het detailniveau betreft de diepgang en methode van het onderzoek (het 'hoe').

De NRD geeft inzicht in de achtergronden en nut en noodzaak van de versterkingsopgave, de dijkverleggingsopgave (ook wel systeemopgave genoemd) en de beekherstelopgave. Daarnaast wordt aangegeven welke alternatieve dijktrajecten worden onderzocht en welk beoordelingskader daarbij wordt gehanteerd. Dit geldt zowel voor de Verkenningfase (MER Fase 1) als de planuitwerkingsfase (MER Fase 2) van het MER. De NRD vormt daarmee het kader voor het op te stellen MER. De NRD geeft nog geen inzicht in mogelijke effecten, deze worden bepaald tijdens de onderzoeken die voor het MER worden uitgevoerd.

2.3 Fasen in MER

Elke dijkversterking doorloopt 3 fasen: verkennen, plan uitwerken, realiseren. Het ter inzage leggen van de NRD en het verwerken van zienswijzen valt binnen de verkenningsfase. De verkenningsfase eindigt met een voorkeursalternatief. Op het ontwerp voorkeursalternatief kunt ook een zienswijze indienen. Die zienswijze is gericht op de milieueffecten die in MER Fase 1 zijn onderzocht en de keuze voor een ontwerp-voorkeursalternatief dat hierin gepresenteerd wordt. Het ontwerp-voorkeursalternatief in MER Fase 1 betreft de locatie, het type en indicatieve hoogte van de dijkversterkingsopgave en beekherstelopgave en /of de locatie en mate van de dijkverlegging.

Na de keuze voor een ontwerp-voorkeursalternatief wordt deze verder uitgewerkt en ingepast in de omgeving. In MER Fase 2 worden de mogelijke inpassingsvarianten beschreven en beoordeeld. MER Fase 2 wordt tegelijkertijd met het ontwerpprojectplan ter inzage gelegd. Ook hierop kunt u zienswijzen indienen. Het MER wordt opgesteld door Waterschap Limburg. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure.

Figuur 1: Schematische weergave effectbeoordeling MER fase 1 en MER fase 2

2.4 Dijkverlegging (Systeemopgave)

Waterschap Limburg is verantwoordelijk voor het HWBP-dijkversterkingsprogramma in haar beheergebied, met als primaire doelstelling het verbeteren van de waterveiligheid in de Maasvallei. Deze dijkversterkingsopgave wordt binnen het HWBP Noordelijke Maasvallei, waar mogelijk, gecombineerd met overige actuele wateropgaven in het beheergebied, namelijk de systeemopgave en beekopgaven. Deze drie type opgaven worden in de verkenningsfase van het HWBP als integrale opgave onderzocht.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft in november 2017 besloten om op 5 plaatsen in de Noordelijke Maasvallei¹ het verleggen van dijken uit te voeren. Deze trajecten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de afvoer van de Maas bij hoogwater. Onderzoek naar het verbeteren van de systeemwerking van de Maas komt voort uit het Nationaal Waterplan 2016-2021. In dit Waterplan is bepaald dat voor de Limburgse Maas invulling moet worden gegeven aan het behouden van rivierbed, vanwege het laten vervallen van de eis tot overstroom van de dijken in de Limburgse Maasvallei. Versterking van de bestaande dijktrajecten (in het kader van HWBP) betekent namelijk dat winterbed van de rivier verloren gaat: een aanzienlijk deel van winterbed komt dan achter de nieuwe keringen te liggen. Om de bergende en stroomvoerende functie van het winterbed zoveel mogelijk te behouden, zijn zogeheten 'systeemmaatregelen' in de vorm van dijkverleggingen nodig. Dit zijn maatregelen die voorkomen dat het rivierbed – als gevolg van de dijkversterkingsopgave – kleiner wordt. Hierbij kan gedacht worden aan dijkverleggingen en retentiemaatregelen.

¹ Arcen, Baarlo – Hout-Blerick, Thorn – Wessems, Venlo – Velden en Well

In het verkennend onderzoek is aangegeven dat systeemmaatregelen op zichzelf staan en niet onderling uitruilbaar of vervangbaar zijn. Dit betekent dat de maatregelen geen onderlinge rivierkundige afhankelijkheid kennen. Het niet, of in beperkte mate, doorgaan van een van de maatregelen heeft hiermee niet tot gevolg dat er een andere maatregel voor in de plaats komt. Iedere systeemmaatregel draagt bij aan het robuuster functioneren van het riviersysteem en het beperken van negatieve waterstandseffecten als gevolg van dijkversterkingen op de nieuwe normering en is daardoor vanuit hydraulisch oogpunt gewenst. De nadere uitwerking en bijbehorende afweging van de 5 benoemde systeemmaatregelen is onderdeel van de 5 lopende HWBP-verkenningen (MER fase 1).

2.5 Rivierwaarts versterken

De vraag die in diverse zienswijzen is gesteld, waarom wordt de kering niet rivierwaarts versterkt, wordt hier nader toegelicht. De Maas heeft beperkt ruimte in de Noordelijke Maasvallei. Elke verandering in het rivierengebied werkt verhogend op de waterstand en kan gevolgen hebben voor de waterveiligheid. Een dijkversterking wordt altijd aan de landzijde (binnendijks) uitgevoerd. Een dijkversterking aan de rivierzijde (buitendijks) gebeurt alleen als het aan de landzijde niet mogelijk is. De effecten van individuele activiteiten kunnen klein zijn, maar de gezamenlijke effecten van de diverse claims kunnen wel significant zijn.

De volgende afwegingsaspecten zijn van belang en dienen in het voorkeursbesluit en het projectplan benoemd en indien van toepassing, toegelicht te worden:

1. Binnendijkse versterking is redelijkerwijs niet mogelijk wanneer een binnendijkse oplossing:
  - a. Tot onredelijk hoge kosten leidt ten opzichte van een buitendijkse oplossing incl. compenserende maatregelen;
  - b. Technisch zeer lastig te realiseren is of grote uitvoeringsrisico's met zich meebrengt;
  - c. Aantasting van belangrijke maatschappelijke waarden oplevert. Bijvoorbeeld wanneer omwonenden onevenredig veel nadelen ondervinden van de oplossing of wanneer belangrijke cultuurhistorische of landschappelijke waarden aangetast worden.
2. Buitendijkse versterking is mogelijk indien deze:
  - a. Op een hydraulisch gunstige locatie ligt. Bijvoorbeeld als deze locatie niet leidt tot het versterken of creëren van een hydraulisch knelpunt. Ook bij eventuele reserveringen van ruimte voor een toekomstige vergroting van de bergings- en/of afvoercapaciteit zal kritisch gekeken moeten worden of buitendijks versterken mogelijk is.
  - b. Geen belemmering oplevert voor het veilig en doelmatig gebruik van het rivierbed, waaronder de scheepvaartfunctie.

De beoordeling van de buitendijkse versterking vindt plaats in overleg met de rivierbeheerder conform de methodiek uit het rivierkundig beoordelingskader van Rijkswaterstaat, te vinden op de Helpdesk Water2. In dit kader zijn ook de principes van compensatie van bergend vermogen en waterstandseffecten toegelicht.

---

² Rivierkundig beoordelingskader v.4.0, 23 januari 2017
<https://www.helppdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/waterwet/@178387/rivierkundig/>

2.6 Ontwerpprincipes

Om de versterkingsopgave, systeemopgave en de beekherstelopgave in samenhang te kunnen bekijken, zijn er per opgave uitgangspunten geformuleerd en ontwerpprincipes ontwikkeld. Voor elk (deel van een) alternatief zijn diverse ontwerpprincipes mogelijk. Het alternatief dat uiteindelijk wordt gekozen, voorkeursalternatief genaamd, kan een alternatief zijn zoals in de NRD staat of een combinatie van onderdelen uit de verschillende alternatieven.

2.7 Schaderegelingen

Particulieren, bedrijven of organisaties kunnen als gevolg van de dijkversterking schade ondervinden. Deze schade kan ontstaan als gevolg van het uitvoeren van onderzoeken of, in een later stadium, als gevolg van het aanleggen, versterken of verleggen van de waterkering. Indien u schade heeft aan uw eigendom, komt u mogelijk in aanmerking voor een vergoeding. Hiervoor bestaan wettelijke regels en procedures.

We onderscheiden drie soorten schade of nadeel:

1. Nadeel waarop de schaderegeling van de Waterwet van toepassing is.
2. Planschade.
3. Bouwschade.

Ad 1) Nadeel waarop de schaderegeling van de Waterwet van toepassing is

In de Waterwet is een algemene grondslag opgenomen voor vergoeding van schade in verband met de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het waterbeheer (nadeelcompensatie). Iemand die schade lijdt als gevolg van een dijkversterking kan een verzoek om nadeelcompensatie indienen bij het waterschap. Het waterschap heeft een verordening vastgesteld waarin regels zijn opgenomen over de wijze waarop een verzoek wordt behandeld.

De schade kan zowel het gevolg zijn van het projectplan Waterwet als van de werkzaamheden ten behoeve van de dijkversterking. Bij schade als gevolg van het projectplan Waterwet kan het bijvoorbeeld gaan om het ruimtebeslag van de dijk op grond van derden of om verlies van uitzicht. Schade als gevolg van de uitvoering van de dijkversterking kan bijvoorbeeld bestaan uit omzetverlies door tijdelijke verminderde bereikbaarheid.

Ad 2) Planschade

Voor het wijzigen, versterken of aanleggen van een primaire waterkering wordt een projectplan Waterwet opgesteld. Het projectplan Waterwet is geen planologisch besluit. Als het verbreden of het verleggen van een dijk niet past in het bestemmingsplan dan is nodig het bestemmingsplan te herzien of met een omgevingsvergunning af te wijken van het bestemmingsplan. Hierdoor kan planschade ontstaan. Dit is waardevermindering van onroerende zaken of inkomensschade die ontstaat door een wijziging van de planologische situatie. De Wet ruimtelijke ordening bevat een grondslag voor vergoeding van planschade. Vergoeding van planschade is samengevat alleen mogelijk indien de schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de burger of de onderneming behoort te komen en voor zover de tegemoetkoming niet voldoende anderszins is verzekerd.

Ad 3) Bouwschade

Tijdens de uitvoering kan bouwschade ontstaan. Bij bouwschade gaat het om schade als gevolg van *onrechtmatig* handelen in de zin van het Burgerlijk Wetboek. Bij bouwschade kan bijvoorbeeld worden gedacht aan scheurvorming in panden. Schade die aantoonbaar en verwijtbaar is veroorzaakt door de werkzaamheden, komt in principe geheel voor vergoeding in aanmerking. Een

eventuele schadevergoeding dient betaald te worden door de natuurlijke of rechtspersoon die de schade heeft veroorzaakt (bijvoorbeeld de aannemer of het onderzoeksbureau).
Het verschil tussen bouwschade en nadeelcompensatie is dat bij nadeelcompensatie sprake is *rechtmatig* overheidshandelen.

3 DEEL B: Individuele beantwoording

3.1 Zienswijze 1

Punt 1

Insprekers steunen de zienswijze die naar voren is gebracht door de belangengroep Grotestraat Well. De zienswijze die insprekers zelf naar voren brengen is een aanvulling op de zienswijze van de belangengroep.

Reactie:

De reactie van het waterschap op de zienswijzen van de belangengroep Grotestraat Well is gegeven bij zienswijze 12.

Hierna volgt een reactie op de punten die insprekers in de door hen ingediende zienswijze naar voren hebben gebracht.

Punt 2

Insprekers stellen ter hoogte van de Grotestraat een rivierwaartse dijkverlegging voor. Insprekers merken op dat op deze wijze een positieve bijdrage wordt geleverd aan het behoud van woongenot en aanzicht van de woningen en dat de landschappelijke inpassing zo minder afbreuk zal doen aan de landschappelijke waarden van het gebied. Bovendien wordt zo voorkomen dat een nieuw aan te leggen dijk te kort op de woning Grotestraat 3 wordt gerealiseerd, met aantasting van de karakteristieke uitstraling en daarmee van het beeld van Well.

Reactie:

In MER fase 1 worden de alternatieven onderzocht en beoordeeld. Op basis van deze informatie wordt een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief gaat met name in op de tracékeuze van de kering. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 nader ingepast in de omgeving. Het voorgestelde tracé van inspreker wijkt niet dusdanig af dat er sprake is van een geheel nieuw alternatief, maar past binnen de huidige alternatieven van MER fase 1. In MER fase 2 wordt gekeken naar de inpassing van het gekozen voorkeurstracé. Het is mogelijk dat in MER fase 2 een variant met (beperkte) rivierwaartse verplaatsing van de kering ter hoogte van de Grotestraat wordt onderzocht. Wij verwijzen u voor een nadere toelichting op rivierwaarts versterken naar deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 3

Insprekers verzoeken om een verhoging van de achtertuinten richting de nieuwe dijk mee te nemen in de onderzoeken. Insprekers geven aan dat op deze wijze het contact met de Maas vanuit de tuinen beter behouden blijft en dit de landschappelijke inbedding ten goede komt.

Reactie:

Het ophogen van de achtertuinten richting de kering is een inpassingsvraagstuk en daarmee onderdeel van MER fase 2. Meer uitleg over het MER in twee fasen vindt u in deel A van deze Nota van Beantwoording.

Indien het gekozen voorkeurstracé voor woningen langs loopt, komt het ophogen van de achtertuinten richting de nieuwe dijk aan bod. En wordt gekeken of dit mogelijk en wenselijk is.

3.2 Zienswijze 2

Punt 1

Dit onderdeel van de zienswijze gaat over een perceel waarop een tuinbouwbedrijf is gevestigd. Gevraagd wordt de dijk niet binnendijs maar buitendijs te verbreden, omdat er anders te weinig werkruimte is tussen de kas en de dijk en de broodwinning in gevaar komt. Dijkverbreding aan de buitenzijde van de dijk is daarnaast goed voor het draagvlak en het gevoel dat de bewoners worden gehoord.

Reactie:

Ter hoogte van uw woning is nog geen definitief besluit genomen over het uitvoeren van een binnendijkse- of buitendijkse versterking. Deze punten vallen onder het aspect bedrijvigheid die in het beoordelingskader zijn opgenomen (zie paragraaf 4.4.2. van de NRD). Op basis van dit beoordelingskader worden de alternatieven beoordeeld. Mede op basis van MER fase 1 wordt uiteindelijk een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief gaat met name in op de tracékeuze van de dijk. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 nader ingepast in de omgeving. Bedrijvigheid maakt dan wederom deel uit van het beoordelingskader. Indien er gekozen wordt voor een binnendijkse versterking wordt in MER fase 2 ook expliciet gekeken naar een zo goed mogelijke ruimtelijke inpassing van het voorkeursalternatief. De schaderegeling is beschreven in deel A van deze Nota.

Punt 2.

Indien de dijk binnendijs wordt versterkt, geven insprekers aan dat een gedeelte van de boomgaard met notenbomen gerooid moet worden met de geboorteboom van de zoon van inspreker. Het extra alternatief dat in de zienswijze (punt 3) wordt voorgesteld, is ook hiervoor een oplossing.

Reactie:

Wij begrijpen uw zorg. Ter hoogte van uw woning is nog geen definitief besluit genomen over het uitvoeren van een binnendijkse- of buitendijkse versterking. Beide varianten worden in het MER onderzocht. In eerste instantie is versterking binnendijs het uitgangspunt. Enkel Zwaarwegende redenen kunnen zorgen voor een keuze tot buitendijkse versterking. Voor een nadere toelichting op rivierwaarts versterken, zie deel A van deze Nota van Beantwoording. Indien er gekozen wordt voor een binnendijkse versterking wordt in MER fase 2 ook expliciet gekeken naar een zo goed mogelijke ruimtelijke inpassing van het voorkeursalternatief. Daarin onderzoeken we de mogelijkheden om de geboorteboom te behouden.

Punt 3

Insprekers stellen een ander tracé voor. In vergelijking met de ligging van de huidige kering worden in het tracé van insprekers bestaande bochten uit het tracé gehaald. Insprekers merken op dat op deze wijze er minder sprake is van ruimtebeslag bij hun percelen en die van de burens. Winterbedverlies is volgens insprekers verwaarloosbaar. Inspreker geeft aan dat de grond waar na correctie de dijk komt te liggen geen particulier eigendom is. Ook wordt met het vervallen van twee hoeken van het tracé van de dijk het ontstaan van kolken voorkomen. Ook kan de bij punt 2 genoemde geboorteboom gespaard worden en er ontstaat meer draagvlak bij omwonenden.

Reactie:

Wij danken u voor uw inbreng. In MER fase 1 worden de alternatieven onderzocht en beoordeeld. Op basis van deze informatie wordt een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief ziet in beginsel op de tracékeuze van de kering en het type kering. Na de keuze voor een

voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 meer in detail ontworpen en wordt het nader ingepast in de omgeving. Het voorgestelde tracé van inspreker past binnen de huidige alternatieven; er is geen sprake van een geheel nieuw alternatief.

Het is mogelijk dat in MER fase 2 voor een (beperkte) rivierwaartse verplaatsing van de kering wordt gekozen, dit kan echter enkel bij zeer zwaarwegende belangen. Meer uitleg over het MER en rivierwaarts versterken vindt u in deel A van deze Nota van Beantwoording.

3.3 Zienswijze 3

Punt 1

Insprekers merken op dat de tekeningen van de alternatieven op pagina 31 van de NRD niet voldoende duidelijk zijn. De ondergrond is te vaag en de tekeningen geven niet overal correct weer wat het betreffende alternatief beoogt.

Reactie:

Wij betreuren dit en verwijzen u graag door naar de website van het waterschap. Hier kunt u afbeeldingen downloaden met een hoger detailniveau. U vindt deze onder het blok Downloads op <https://www.waterschaplimburg.nl/uwbuurt/artikel/overzicht/dijkversterking-well/>

Punt 2

Bij alternatief 1 wordt de bestaande dijk versterkt en de alternatieven 2, 3 en 4 zijn gericht op een (maximale) dijkteruglegging. De tekeningen geven dat echter niet weer. Insprekers geven aan dat op alle tekeningen de dijk om hun woning heenloopt. Bij een maximale teruglegging geven insprekers aan dat de kering zo snel mogelijk op hoge grond moet aansluiten (overeenkomstig de stippellijn op de tekening). Insprekers geven aan een voorkeur te hebben dat de kering langs de woning loopt en niet om de woning heen. Dit conform het eerder door insprekers aangedragen alternatief.

Reactie:

Wij danken u voor uw inbreng. Voorkeur van inspreker gaat uit naar het traject dat aangegeven wordt met een stippellijn. De stippellijn op de afbeeldingen geeft aan dat dit een mogelijke optimalisatie is van het tracé. Deze wordt ook onderzocht in het MER.

Uw voorkeur is een van de te onderzoeken alternatieven in het MER, waarbij uw woning buitendijks blijft liggen.

Punt 3

Inspreker merkt op dat hun woning op hoger gelegen grond is gelegen en stelt dat geen dijk of andere bescherming noodzakelijk is.

Reactie:

Uw woning lag op basis van de oude veiligheidsnormering hoog genoeg.

Op basis van de gewijzigde normering is ook de benodigde hoogte om op hoge grond te liggen, gewijzigd. Deze aanpassing betekent dat delen die voorheen hoog genoeg lagen niet meer voldoen aan de nieuwe normering en dus beschermd moeten worden. Er moet onder de nieuwe normering sprake zijn van NAP +16,5 meter. Uw woning ligt op een hoogte van circa NAP +15,8 m met enkele hogere delen op NAP +16,0 m. Het perceel ligt ruim een halve meter te laag. Een dijk of andere bescherming is daarom noodzakelijk.

3.4 Zienswijze 4

Punt 1

Inspreker geeft aan dat de locatie van het dijktraject een natuurlijke kering betreft die bestaat uit een eeuwenoud Maasduin met gemengd bos. De alternatieven lopen door het bos ter hoogte van Het Leuken. Hierbij merkt inspreker op dat dit leidt tot een aantasting van de natuurwaarden in dit bos. Het bos bevat een enorme rijkdom aan vogelsoorten (ook van de rode lijst), vlinders, vleermuizen en een actieve dassenburcht op het voorgestelde traject van de dijk. Ook leidt dit alternatief tot een verhoging van de weg wat leidt tot een gevaarlijke wegsituatie vlak voor het huis van inspreker en zijn familie. Daarbij vrezen insprekers ook dat de dijk gebruikt gaat worden als doorsteek richting de locatie van de nieuw aan te leggen jachthaven in het Maaspark wat leidt tot aantasting van privacy, rust en de natuur.

Reactie:

In MER fase 1 worden de alternatieven onderzocht en beoordeeld. Op pagina 37 van de NRD is het beoordelingskader opgenomen voor de afweging van de alternatieven. In het beoordelingskader zijn ook effecten voor natuur en voor de woon- en leefomgeving opgenomen van de woning van insprekers. In het beoordelingskader is verkeersveiligheid geen apart beoordelingscriterium. Het creëren van een veilige (verkeers)situatie is een eis die mede ten grondslag ligt aan de ontwerpen. Dat betekent dat er geen onveilige situatie mag ontstaan bij de inpassing van het voorkeursalternatief.

Punt 2

Inspreker stelt een alternatieve ligging voor om de hierboven genoemde negatieve effecten te voorkomen. Het alternatieve tracé van inspreker ziet op het verlengen van de dijk onder Het Leuken tot aan de brug over het Leukermeer. Hierdoor hoeft de kering niet midden door het bos te lopen, is geen onteigening nodig van het bosperceel, ontstaat geen gevaarlijke verhoogde dijkovergang en hoeft geen kostbare natuur te worden opgeofferd.

Reactie:

Wij danken u voor uw inbreng. Uw voorstel wordt betrokken in het MER als één van de te onderzoeken alternatieven in het MER,

3.5 Zienswijze 5 en 7

Punt 1

Insprekers merken op dat indien wordt gekozen voor het ophogen van het vakantiepark ook een deel van het perceel van insprekers mee wordt verhoogd. Insprekers verzoeken om de verhoging te laten eindigen op de perceelgrens van het vakantiepark Leukermeer zodat het perceel van insprekers niet (gedeeltelijk) mee wordt verhoogd en wordt doorsneden.

Reactie:

Indien wordt gekozen voor een voorkeursalternatief met een ophoging van het vakantiepark wordt ook gekeken naar de exacte grens van waar deze ophoging ophoudt. De belangen van omwonenden spelen hierbij ook een rol.

In MER fase 1 worden de alternatieven onderzocht en beoordeeld. Op basis van deze informatie wordt een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief gaat met name in op de tracékeuze van de dijk en het type. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 meer in detail ontworpen en wordt het nader ingepast in de omgeving. Meer uitleg over het MER in twee fasen vindt u in deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 2

Insprekers geven aan een voorkeur te hebben voor alternatieven 1 en 3. Deze voorkeur is tevens nogmaals uitgesproken in een aanvullende zienswijze door insprekers. Insprekers verzoeken ook de ligging te onderzoeken waar de kering om het vakantiepark loopt en op de grens van het perceel loopt zodat het perceel van inspreker niet wordt doorsneden.

Reactie:

Het voorgestelde tracé van inspreker past binnen de huidige alternatieven, er is geen sprake is van een geheel nieuw alternatief, Bij de afweging over de invulling van dit alternatief worden de belangen van omwonenden ook betrokken.

3.6 Zienswijze 6: Kampergeul B.V.

Punt 1

Inspreker merkt op dat een deel van het dijktraject De Kamp en een deel van het dijktraject Elsteren binnen het ontgrondingsproject Maaspark Well deel Rivierverruiming liggen. Aan de buitendijkse zijde, 10 meter uit de teen van de kade, is zandwinning vergund. Een verhoging van de dijk en de hiermee gemoeide verbreding gaan ten koste van de hoeveelheid te winnen specie. Eventuele winschade dient te worden vergoed.

Reactie:

Bij de verdere uitwerking van de dijk streeft het waterschap ernaar om ruimtebeslag ter plaatse van vergunde zandwinning te voorkomen of tot een minimum te beperken. Indien verhoging en verbreding van de dijk uiteindelijk ten koste blijkt te gaan van zandwinning, gaan we met u hierover in gesprek.

Punt 2

Inspreker merkt op dat een tweetal boerderijen bij inspreker in eigendom is. Dijkverhoging heeft met name invloed op één boerderij wat om maatwerk vraagt. Inspreker wil worden betrokken bij de planuitwerking van de dijk.

Reactie:

Het waterschap heeft u tot op heden nauw betrokken bij de planvorming en blijft dit ook in de toekomst doen voor de uitwerking van de dijkversterking en dijkverlegging die effect op uw eigendom hebben.

Punt 3

Inspreker merkt op dat afhankelijk van de invulling van de Rode Ontwikkelingen het mogelijk praktischer is het betreffende gebied zowel binnen- als buitendijks aan te vullen tot dijkhoogte, zodat sprake is van een verholen dijk waarop de Rode Ontwikkelingen worden gerealiseerd. Afhankelijk van de invulling hiervan is het mogelijk praktischer de verholen dijk dan alsnog te verleggen of het gebied te zien als hoge grond waar de dijk kan vervallen.

Reactie:

Hartelijk dank voor uw suggestie, we nemen deze mee. In het MER wordt, naast bescherming van de Kamp door middel van een dijk, ook een optimalisatie onderzocht, waarbij delen van de Kamp worden opgehoogd. Hierbij houden we rekening met de geplande Rode Ontwikkelingen.

Punt 4

Inspreker brengt naar voren dat ter hoogte van de Kamp een geluidswal is voorzien ter voorkoming van geluidsoverlast door de ontgroning. Hierover is in overleg met het waterschap bezien of deze geluidswal om praktische redenen over de huidige dijk kan worden gelegd. Inspreker wenst dat deze plannen bevestigd worden.

Reactie:

Er is inderdaad overleg geweest waar onder andere de combinatie aan bod is gekomen. Afhankelijk van het te kiezen voorkeursalternatief, kan deze combinatie in MER fase 2 verder uitgewerkt worden. Het waterschap stemt dit verder met u af.

Punt 5

Ter plaatse van de weg de Kamp ligt er een gasleiding door de dijk. In het kader van de ontgroning dient de gasleiding binnen het project door inspreker moet worden verlegd. Insprekers geeft aan dat de dijk op deze locatie moet worden aangepast in het kader van de versterkingsopgave. Inspreker merkt op deze aanpassing van de dijk met inspreker af te stemmen gezien de benodigde verlegging van de gasleiding.

Reactie:

Het waterschap neemt contact met u op indien aanpassing op deze locatie noodzakelijk zijn.

Punt 6

Ter plaatse van het dijktraject is sprake van het rechte trekken van de dijk wat ten koste gaat van de hoeveelheid te winnen specie. De winschade dient te worden vergoed.

Reactie:

Verwezen wordt naar de reactie bij Punt 1. Daar waar sprake is van ruimtebeslag ter plaatse van vergunde zandwinning, wordt hierover in overleg met inspreker getreden.

Punt 7

Inspreker merkt op dat in de weg Kamp een laagte ligt die bij hoogwater onder water loopt waardoor de toegankelijkheid per as niet mogelijk is. Inspreker verzoekt om te onderzoeken in hoeverre het zinvoller is om de dijk tussen de brug en de eerste aftakking (boerderij Camps-Jabobs) te leggen ter plaatse van de huidige weg De Kamp c.q. de weg op te hogen.

Reactie:

In MER fase 1 worden de alternatieven onderzocht en beoordeeld. Op basis van deze informatie wordt een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief ziet in beginsel op de tracékeuze van de kering. In MER fase 2 wordt het voorkeursalternatief nader uitgewerkt en ingepast in de omgeving. Het voorgestelde tracé van inspreker past binnen de huidige te onderzoeken alternatieven van MER fase 1. In MER fase 2 wordt gekeken naar de inpassing van het gekozen voorkeurstracé. Dit kan betekenen dat het tracé in MER fase 2 richting De Kamp verschuift, indien blijkt dat het gekozen voorkeurstracé leidt tot problemen op de weg De Kamp.

Punt 8

Het is inspreker nog niet geheel duidelijk wat de effecten van de Groene rivier zijn op het project van inspreker. Inspreker verzoekt de gevolgen hiervan in beeld te brengen.

Reactie:

In MER fase 1 en 2 worden effecten in beeld gebracht van onder andere de groene rivier, waaronder de gevolgen voor bedrijvigheid. Dit aspect is opgenomen in het beoordelingskader (zie paragraaf 4.4.2. van de NRD)

3.7 Zienswijze 8

Punt 1

Inspreker verzoekt als aanvullend alternatief te onderzoeken of de dijk kan worden verlegd richting de Maas. In de NRD gepresenteerde alternatieven loopt de dijk deels over het erf van inspreker en ook over het gedeelte waar opstellen aanwezig zijn. Verder komt verleggen van de dijk de landschappelijke waarde ten goede.

Reactie:

De exacte ligging van het tracé kan (plaatselijk) nog worden geoptimaliseerd. Rivierwaartse verschuiving kan echter alleen onder strikte voorwaarden plaatsvinden. Voor meer informatie verwijzen we u naar deel A van deze Nota van Beantwoording.

In MER fase 1 wordt een besluit genomen over de tracéligging en het type kering. In MER fase 2 wordt verder gekeken naar de ruimtelijke inpassing van het voorkeursalternatief. Voor een nadere toelichting op het MER in twee fasen, zie deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 2

Voor verlies van waterberging is met wat creativiteit een oplossing te vinden. Insprekers zijn van mening dat het verlies aan waterberging lang niet zo groot is als Rijkswaterstaat wil doen voorkomen en verzoeken meer duidelijkheid in de berekening van het verlies van winterbed.

Reactie:

In de Beleidslijn Grote Rivieren zijn gebieden aangewezen als stroomvoerend of waterbergend rivierbed. Zo ook grote delen van Well, waaronder delen achter de dijk. Dit blijkt uit de bijbehorende kaarten van deze regelgeving. De reden hiervoor is dat de huidige keringen overstroombaar zijn. Nadat de nieuwe keringen zijn gerealiseerd, is dit niet meer het geval. Het gebied achter de kering verliest hierdoor de status van winterbed. Dit is een enorm verlies aan stroomvoerend of bergend vermogen van de Maas. Extra afname van het rivierbed door buitendijks of buitenwaartse versterking is daarom alleen mogelijk wanneer er zwaarwegende argumenten zijn. Meer informatie over rivierwaarts versterken vindt u in deel A van deze Nota van Beantwoording.

3.8 Zienswijze 9: Vakantiepark Leukermeer B.V. en Huberdenhof B.V.

Punt 1

In de huidige situatie is een deel van Vakantiepark Leukermeer met dijken beschermd tegen hoog water. Carréboerderij Huberdenhof, een gemeentelijk monument, is niet beschermd en ligt formeel buitendijks. Volgens insprekers zijn er voldoende redenen om de beschermingssituatie in het kader van het HWBP te heroverwegen. In de NRD worden deze mogelijkheden niet beschouwd, wat zal leiden tot een te beperkt MER waarbij een mogelijk geschikt alternatief ten onrechte buiten beschouwing wordt gelaten. Insprekers vragen om dit alternatief te heroverwegen.

Gelet op de secundaire doelen van het HWBP programma hadden de uitbreidingsplannen voor Vakantiepark Leukerhof, welke gestart zijn met de vergunde uitbreiding Marinapark Leukermeer en de restauratie en herontwikkeling van de Huberdenhof, aanleiding moeten zijn in de NRD een alternatief op te nemen waarbij zowel het Vakantiepark/Marinapark als de Huberdenhof geheel beschermd zouden worden. In het voortraject zijn hiervoor alternatieven aangedragen, die in de NRD

zonder nadere onderbouwing buiten beschouwing blijven. Kennelijk wordt meer waarde gehecht aan de systeemopgave 'behoud van winterbed'. Ook de in 2013 door Rijkswaterstaat verleende vergunning voor waterstandsverlaging ter hoogte van het Leukermeer had aanleiding moeten zijn om ten minste te onderzoeken of deze gebieden bescherming behoeven.

Reactie:

De bescherming van de betreffende gebieden is in het proces meegenomen en gemotiveerd afgefallen. Wij verwijzen u naar de tekst op pagina 30 van de NRD. Hieronder vindt u een uitsnede hiervan:

'Vanuit de omgeving is het verzoek gekomen om een aantal buitendijkse gebieden te beschermen ten noorden van de Kamp. Het betreft de bescherming van boerderij Carré, panden rondom de Halve Maanseweg en de Vossenheuvelen de geplande uitbreiding van vakantiepark Leukermeer. Met uitzondering van boerderij Carré is voor deze bescherming ook een keersluis nodig. "Het beschermen van buitendijkse gebieden ten noorden van de Kamp" is niet meegenomen in de alternatieven, vanwege de grote afname van het winterbed, het feit dat er geen beschermingsopgave ligt vanuit het HWBP in combinatie met de onevenredig hoge kosten om deze buitendijkse gebieden alsnog te beschermen. In de MER wordt het afvallen van dit ontwerp principe nader onderbouwd.'

3.9 Zienswijze 10

Punt 1

Insprekers exploiteren een agrarische onderneming, die door de nu voorliggende NRD en de daaruit voortvloeiende plannen bestaansrecht zal verliezen. Een aantal percelen dat insprekers in eigendom heeft en een perceel dat door insprekers wordt gepacht, maken reeds deel uit van Maaspark Well, maar zijn nog niet verworven ten behoeve van de geplande ontgrondingen.

Insprekers merken op dat er gesprekken zijn geweest met de Provincie Limburg en het waterschap over de aankoop van een vervangende bedrijfslocatie, omdat huidige percelen van insprekers deel uit gaan maken van Maaspark Well. Deze vervangende locatie zou toekomstperspectief voor het bedrijf van insprekers betekenen.

Uit de NRD maken insprekers op dat twee percelen die eigendom zijn van insprekers binnen de plannen vallen. Daarnaast kan het voorstel van een alternatieve bedrijfslocatie geen doorgang vinden, omdat deze locatie ook binnen de plannen valt. Tevens vinden insprekers het onduidelijk wat de gevolgen van de dijkversterking- en verlegging voor de huidige bedrijfslocatie betekenen. Mede gelet op de omvangrijke gevolgen moeten deze aspecten alsnog worden opgenomen in de NRD.

Reactie:

Wij begrijpen dat dit een vervelende situatie voor u is. U spreekt in uw zienswijze over een voorstel van de Provincie Limburg en het waterschap om te komen tot een bedrijfsverplaatsing. Het waterschap speelt echter geen rol bij een bedrijfsverplaatsing ten behoeve van Maaspark Well. Wel heeft het waterschap gesprekken bijgewoond om partijen te informeren over de alternatieven die nu in de NRD zijn opgenomen.

De betrokken overheden, de provincie en gemeente, zullen het proces met inspreker hiertoe voortzetten

U geeft aan dat de gevolgen voor dijkversterking- en verlegging voor u nog onduidelijk zijn. Bij het uitvoeren van het MER worden deze gevolgen in beeld gebracht onder het thema 'bedrijvigheid'. Het aspect bedrijvigheid is in het beoordelingskader opgenomen (zie paragraaf 4.4.2. van de NRD).

Op basis van dit beoordelingskader worden de alternatieven beoordeeld. Mede op basis van MER fase 1 wordt uiteindelijk een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief gaat met name in op de tracékeuze van de dijk. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 nader ingepast in de omgeving. Bedrijvigheid maakt dan wederom deel uit van het beoordelingskader.

3.10 Zienswijze 11: Burgemeester en Wethouders van Bergen

Punt 1

Inspreker merkt op dat de systeemmaatregel groene rivier door het maasdorp Well een enorme ruimtelijke impact heeft. Realisatie bedreigt de waarden van het open landschap, de (visuele) verbinding tussen Papenbeek en Oud-Well, de steilranden, de unieke ligging van kasteel Well, de historische zichtrelatie tussen het kasteel en de voormalige molen en de loop van de Wellse Molenbeek en de Looyse Graaf. De gemeenteraad heeft het tussengebied in februari 2018 opnieuw bestemd als 'agrarisch met waarden'. Insprekers merken op dat er enkel een goed besluit kan worden genomen op het moment dat alle relevante feiten in beeld zijn gebracht.

Reactie:

Uw genoemde punten komen terug in het beoordelingskader van het MER. Op basis hiervan worden de alternatieven beoordeeld waarna uiteindelijk een voorkeursalternatief wordt gekozen. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 meer in detail ontworpen en wordt het nader ingepast in de omgeving. Meer uitleg over het MER in twee fasen vindt u in deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 2

Inspreker merkt op dat aan de overkant van de Maas uiterwaarden zijn gelegen die momenteel als landbouwgrond worden gebruikt. Een systeemmaatregel aan de overzijde van de Maas heeft veel minder ruimtelijke impact dan een groene rivier door het maasdorp Well. Inspreker merkt op dat een maatregel aan overzijde van de Maas is afgefallen op een eerder moment omdat de waterstand verlagende effecten niet groot genoeg zouden zijn. De ruimtelijke effecten hebben bij de afweging geen rol gespeeld. In het MER kunnen effecten, impact en kosten inzichtelijk worden gemaakt, waarna een verantwoorde besluitvorming kan plaatsvinden.

Reactie:

Systeemmaatregelen zijn bedoeld om het rivierbed zoveel mogelijk te behouden. In het verkennend onderzoek is aangegeven dat systeemmaatregelen op zichzelf staan en niet onderling uit te ruilen of te vervangen zijn. Het niet, of in beperkte mate, doorgaan van een van de maatregelen heeft niet tot gevolg dat er een andere maatregel voor in de plaats komt. Zie ook deel A van deze Nota van Beantwoording voor een nadere toelichting op de systeemopgave.

Voor de door u genoemde maatregel aan de overzijde van de Maas wordt een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd. In overleg tussen Provincie Limburg, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het waterschap wordt uiteindelijk vastgesteld welke maatregelen hierin worden meegenomen. Op basis van de gevoeligheidsanalyse wordt nader uitgezocht of er sprake is van reële aanvullende maatregelen.

3.11 Zienswijze 12: Belangengroep Grotestraat EO Well en Belangengroep Groene Rivier Well

Punt 1

Insprekers merken op dat er sprake is van onjuiste informatieverschaffing en vragen om verheldering over de toe te passen norm. Inspreker vraagt waaruit blijkt dat er sprake is van een normering van 1:300 overstromingskans voor Well. Insprekers vragen verder op basis van welke norm de hoogte is bepaald waarom het hanteren van een 1:300 norm noodzakelijk is.

Reactie:

Wij geven u graag uitleg over de toe te passen norm. In de Waterwet zijn per dijktraject altijd twee normen gegeven, elk met een eigen functie:

- 1. Signaleringswaarde. Deze waarde heeft een signalerende functie. Wanneer de veiligheid van de waterkering onder deze waarde zakt, is het op termijn nodig om de waterkering te versterken. Voor Well is dit 1:300 per jaar..*
- 2. Ondergrens. Dit is de norm waarop de waterkering te allen tijden berekend moet zijn. De actuele veiligheid mag dus nooit onder deze waarde zakken. Indien nodig moet een waterkering daarom tijdig worden versterkt, voordat de veiligheid onder deze waarde zakt. Voor Well is dit 1:100 per jaar.*

Bij het ontwerpen van de keringen is uitgegaan van een overstromingskans van 1:100 per jaar voor een bepaald zichtjaar. Het zichtjaar is afhankelijk van de beoogde levensduur. Voor dijken is dit veelal 50 jaren en voor constructies 100 jaar. Tot aan het zichtjaar moet de kering in ieder nog voldoen aan de ondergrens. Hierdoor blijft men nog voldoende beschermd tegen hoogwater.

Punt 2

Insprekers vragen of alleen een dijkeruglegging met een meestromende groene rivier de systeemmaatregel is die wordt onderzocht en of dit hetzelfde is als een nevengeul. Daarbij verzoeken insprekers tevens om expliciet op te nemen dat het een dijkeruglegging met een meestromende groene rivier betreft.

Reactie:

De genoemde systeemmaatregel zorgt dat het rivierbed behouden blijft door een dijkverlegging en het doorstroombaar maken van de brug. Er wordt voorsnog niets afgegraven. Wanneer het hoogwater wordt, gaat het gebied boven een bepaalde afvoer meestromen. Dit noemt men een groene rivier. Dit is niet hetzelfde als een nevengeul.

Punt 3

Insprekers zijn benieuwd naar de motivatie om dijkversterking, dijkverlegging (systeemmaatregel) en het beekherstel als één project op te pakken. Het besluit van de minister wordt in het voorjaar van 2019 genomen. Door de systeemmaatregel al mee te nemen in de NRD krijgt die al juridische status. Daarnaast verzoeken insprekers meer duidelijkheid over hoe de systeemmaatregel zich verhoudt tot de doelstelling van het dijkversterkingsprogramma.

Reactie:

De stuurgroep (bestaande uit verschillende samenwerkende partners) hebben het besluit genomen om dijkversterking, systeemmaatregelen en beekherstel samen als één (integraal) project uit te gaan voeren. Deze hangen namelijk met elkaar samen. Zo kan een nieuwe loop van de beek gevolgen

hebben voor de ligging van de dijk en andersom geldt hetzelfde. Doordat het wordt uitgevoerd in één keer is er ook minder hinder voor de omgeving. Door de dijkversterking wordt de grootte van het winterbed kleiner. Daarom is besloten om systeemmaatregelen toe te passen binnen het dijkversterkingsprogramma voor behoud van winterbed. Voor een nadere toelichting op de systeemopgave, zie deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 4

Volgens insprekers is het niet mogelijk om te werken met een MER in twee fasen omdat fase 1 en 2 direct samenhang hebben en keuzes in fase 1 consequenties voor fase 2 kunnen hebben, en andersom.

Reactie:

In MER fase 1 wordt de informatie in beeld gebracht die noodzakelijk is voor het kiezen van een voorkeursalternatief. Voor de keuze van een tracé is het niet noodzakelijk dat ieder alternatief op detailniveau is uitgewerkt en is ingepast. Om onnodige onderzoeksinspanning te voorkomen, wordt dit in fase 2 van het MER onderzocht. Daar waar meer informatie over nadere inpassing noodzakelijk is voor een keuze voor het tracé, komt dit wel in fase 1 aan de orde. Voor een nadere toelichting op het MER in twee fasen, zie deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 5

Insprekers merken op dat er een onjuiste voorstelling van zaken is gegeven in het NRD. Insprekers geven aan dat er geen ontwerpateliers hebben plaatsgevonden waarin deelnemers ook mee hebben kunnen ontwerpen. Insprekers verzoeken dit uit de NRD te verwijderen en dit minimaal één keer per kwartaal in het vervolgtraject in te voeren.

Reactie:

De NRD geeft een beschrijving voor het gehele dijktraject Well. Het klopt dat er voor de Grotestraat tot nu toe geen ontwerpatelier is geweest. Op andere plaatsen langs het dijktraject in Well is met direct betrokkenen nagedacht over een specifieke ontwerp-opgave, bijvoorbeeld bij de Kamp. Vandaar dat er gesproken wordt over ateliers.

Voor de toekomst denkt het waterschap na over geschikte werkvormen voor het betrekken van de omgeving. Uw suggestie nemen we daarin mee.

Zie voor de verdere beantwoording op dit punt de reactie op punt 18.

Punt 6

Insprekers vinden de termen 'voorgenomen' en 'relevante' (pagina 11) vaag en wensen dat hier een definitie van wordt opgenomen.

Reactie:

De inhoud van de MER is gebaseerd op de wettelijke vereisten die voortvloeien uit de artikelen 7.7 en 7.23 van de Wet Milieubeheer. De voorgenomen activiteit heeft betrekking op het geplande uit te voeren project. Met andere woorden, de dijkversterking en de daarvoor geselecteerde alternatieven. Aangezien de dijkversterking nog niet gerealiseerd is, betreft het een voornemen oftewel de voorgenomen activiteit. Deze term wordt ook in de Wet Milieubeheer gebruikt. 'Relevante plannen' is in de Wet milieubeheer opgenomen als 'eerder vastgestelde plannen die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven'.

Punt 7

Insprekers vragen zich af welke personen in de commissie m.e.r. zitting hebben en op welke manier zij aantoonbaar daadwerkelijk onafhankelijk zijn.

Reactie:

De Commissie m.e.r. is een onafhankelijke stichting die gevraagd kan worden advies te geven. Per project wordt een werkgroep vastgesteld met personen met verschillende expertises. De commissieleden hebben geen enkele betrokkenheid bij het initiatief, de besluitnemer of de initiatiefnemer en de adviezen zijn openbaar. Dat betekent dat deze worden gepubliceerd op hun website. De leden van de commissie staan hierbij vermeld. Wij verwijzen u voor meer informatie door naar de website van de Commissie m.e.r.: <https://www.commissiemer.nl/>

Punt 8:

Insprekers merken op dat de zinsnede 'Met inachtneming van de zienswijzen ....stelt voorkeursalternatief vast' en 'de ingebrachte zienswijzen en adviezen worden waar mogelijk verwerkt' onduidelijk zijn. Insprekers zien graag verhelderd wat bedoeld wordt met 'inachtneming van de zienswijzen' en 'waar mogelijk'.

Reactie:

Bij de keuze van het voorkeursalternatief spelen meerdere belangen een rol. De inhoud van de zienswijze wordt meegewogen in het uiteindelijke besluit voor een voorkeursalternatief. Dit betekent niet dat alle voorstellen uit de zienswijzen worden overgenomen. Afhankelijk van de inhoud hiervan worden deze verwerkt.

In voorliggende Nota van Beantwoording is aangegeven hoe met de ingediende zienswijzen wordt omgegaan.

Punt 9

Insprekers merken op dat hun mate van betrokkenheid voor hun gevoel op dit moment niet voldoende is en ook niet voldoet aan de geschetste verwachtingen van het waterschap. Insprekers zien graag een concrete planning van het gehele proces met daarin ook concreet aangegeven op welke momenten insprekers een rol mogen spelen en wat die rol is. Nadrukkelijk noemen insprekers ook nog het feit dat zij zich bij de presentatie van 26 februari 2018 overvallen voelden door het feit dat de groene rivier in 3 van de 4 alternatieven is opgenomen. Insprekers vinden dat er nog teveel onduidelikheden rondom de groene rivier hangen.

Reactie:

Zoals rechtstreeks met insprekers afgestemd vindt er rond de zomer een bijeenkomst plaats voor belanghebbenden van de groene rivier om toelichting te geven op de plannen en om input vanuit de omgeving op te halen. Daar wordt ook de verdere planning nader toegelicht.

Punt 10

Insprekers vragen wie er in het Q-team zitten en op welke manier zij aantoonbaar onafhankelijk zijn ten aanzien van het aspect 'Ruimtelijke kwaliteit'

Reactie:

De Stuurgroep heeft besloten een Expertteam Ruimtelijke Kwaliteit (Q-team) samen te stellen. De Stuurgroep heeft daarover het volgende besluit genomen en de volgende opdracht aan het Q-team meegegeven:

‘Doel van de inzet van een Expertteam Ruimtelijke Kwaliteit is om de Stuurgroep te adviseren over het versterken van de gebiedskwaliteiten door:

- de aandacht voor ruimtelijke kwaliteit structureel te borgen;*
- de deskundigheid en kwaliteit van discussies over ruimtelijke kwaliteit te verhogen en te objectiveren;*
- meer kansen te creëren om daadwerkelijk de gebiedskwaliteiten te versterken.*

Het Expertteam Ruimtelijke Kwaliteit heeft van de Stuurgroep de opdracht gekregen om de Stuurgroep op gezette momenten, voorsnog in de fase Verkenning, te adviseren over de ruimtelijke inpassing van de te versterken en te verleggen dijken en de versterking van de gebiedskwaliteiten. Deze adviezen moeten mede gebaseerd zijn op de Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit Noordelijke Maasvallei. De Stuurgroep beslist zelf over het al dan niet of deels overnemen van de adviezen. Als een advies niet (geheel) wordt overgenomen, zal dit met argumenten worden onderbouwd. Daardoor ontstaat een voor alle bestuurlijke partijen alsmede voor de omgeving transparant proces.’

Aan het Expertteam Ruimtelijke Kwaliteit is invulling gegeven door het oprichten van het Q-team, bestaande uit de volgende personen:

- Voorzitter: Ruud Dubbeld - landschapsarchitect en directeur MTD;*
- Secretaris: Herman van Steenwijk - Provincie Limburg;*
- Abe Veenstra - zelfstandig landschapsarchitect;*
- Marinus Kooiman - Cultuurhistoricus;*

Punt 11

Insprekers willen graag dat ook wordt meegenomen dat de kering die nu wordt aangelegd voor 50/100 jaar bedoeld is en dat hier een behoorlijke investering tegenover mag staan.

Reactie:

Het waterschap beseft zich dat het gaat om een oplossing die effect heeft op het landschap. De secundaire doelstelling van het dijkversterkingsproject is het versterken van de lokale gebiedskwaliteiten. De keringen worden ontworpen op basis van vijf leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit. Hiervoor verwijzen wij u naar de ‘Visie & leidende principes Ruimtelijke Kwaliteit, voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei, Oktober 2017’ Op deze wijze probeert het waterschap recht te doen aan de verschillende kwaliteiten in het gebied. In het MER worden daarnaast de verschillende effecten op de woon- en leefomgeving in beeld gebracht om te komen tot een voorkeursalternatief dat recht doet aan de omgeving en de versterkingsopgave.

Punt 12

Insprekers vragen zich af waarom het beheer van de kering ter plaatse van keermuren en coupures in de dorpskern problematisch is.

Reactie:

Het beheer van de ter plaatse van keermuren en coupures is problematisch, omdat:

- de bereikbaarheid in de huidige situatie slecht is;*
- inspectie in de huidige situatie moeilijk uit te voeren is;*
- specifiek voor coupures en demontabele wanden: er gezien de complexe beheerorganisatie een groot risico bestaat op het niet tijdig sluiten;*

- *het sluiten van de coupures en demontabele wanden om een aanzienlijke inspanning vraagt van de beheerder.*

Punt 13

Insprekers vragen zich af wat bedoeld wordt met ‘passend bij het detailniveau van de verkenning’. Wat valt hier wel én niet onder?

Reactie:

Momenteel bevindt het project zich in de verkenningsfase. In deze fase worden de zaken onderzocht die noodzakelijk zijn om te komen tot een tracékeuze en type kering: het voorkeursalternatief. Concreet betekent dit, dat er in de verkenningsfase nog geen aspecten onderzocht worden die niet relevant zijn voor de keuze van het tracé en het type kering. Bij het detailniveau van deze keuze sluiten we aan bij het detailniveau dat wordt gebruikt voor de verkenningsfase van het MIRT-proces. Deze systematiek wordt algemeen gebruikt bij grote projecten en de spelregels voor deze fase zijn opgenomen in het document ‘spelregels van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Dit document is openbaar.

Punt 14

Insprekers zijn van mening dat er geen eenduidige definitie van het begrip ruimtelijke kwaliteit wordt gehanteerd. Graag ziet inspreker dat er één eenduidige definitie wordt gehanteerd die is gericht op de gehele omgeving en niet op de dijk op zichzelf.

Reactie:

Er is een Visie en Leidende Principes Ruimtelijke kwaliteit Noordelijke Maasvallei opgesteld die geldt als het toetsingskader voor ruimtelijke kwaliteit. Dit document is openbaar. Voor het hele gebied is een analyse gemaakt om te komen tot de belangrijkste waarden in het gebied en de opgave voor ruimtelijke kwaliteit. Om er zorg voor te dragen dat aan deze waarden tegemoet wordt gekomen, wordt bij het ontwerp van de kering gebruik gemaakt van de leidende principes. Dit betekent ook dat zorg wordt gedragen om de kering in te passen in de totale omgeving van het plangebied.

Punt 15

Insprekers verzoeken óók het belang van de relatie tussen Oud Well en de Maas te benadrukken in plaats van enkel nadruk te leggen op de achtertuinen in de Grotestraat.

Reactie:

Hartelijk dank voor uw opmerking. In de tekst wordt bedoeld dat bij Oud Well de opgave gericht is op zowel de relatie met de achtertuinen als de relatie met de Maas. Zoals inspreker verzoekt wordt ook gekeken naar de relatie tussen Oud Well en de Maas.

Punt 16

Insprekers merken op dat er diverse meekoppelkansen zijn beschreven voor het dijktraject Well. In deze meekoppelkansen ontbreken volgens insprekers opties rondom delfstoffenwinning, zoals ook bij Maaspark Well en in de jaren negentig in de Baend en bij het Reindersmeer is gebeurd. De opbrengsten kunnen volgens insprekers benut worden ten behoeve van oplossingen voor de versterkingsopgave die zo min mogelijk afbreuk doen aan de huidige situatie Well.

Reactie:

Meekoppelkansen zijn kansen om extra kwaliteiten of nieuwe functies toe te voegen in het gebied of

nabijgelegen projecten in samenhang met de versterkingsopgave op te pakken. De extra kosten van een meekoppelkans zijn voor andere financiers. Zonder deze financiers is er geen kansrijke meekoppelkans. De mogelijkheid om de opbrengst uit delfstoffenwinning als meekoppelkans mee te nemen, is afhankelijk van een initiatiefnemer/ontwikkelaar die op basis van de daarvoor geldende voorwaarden een plan kan indienen en ontwikkelen. Dit is ook zo bij de genoemde voorbeelden. In hoeverre die "opbrengsten" kunnen worden ingezet voor "betere inpasbare dijken" is mede afhankelijk van de dan te maken afspraken met initiatiefnemers. Daarbij dient een meekoppelkans ook een daadwerkelijke koppeling met het dijkversterkingsproject te hebben. Momenteel zijn er geen initiatieven bekend die binnen de huidige opgave voor dijkverbetering die mogelijkheid geven tot een meekoppelkans zoals in de zienswijze is voorgesteld. Daarnaast is in het verleden gebleken dat er vanuit de omgeving veel weerstand is tegen delfstoffenwinning. Dit kan negatief werken op een breed gedragen oplossing voor het dijktraject Well.

Punt 17

Insprekers merken op dat het waterschap bij de dijkhoogtebepaling momenteel uitgaat van de vijf systeemmaatregelen uit het HWBP Noordelijke Maasvallei. Insprekers merken op dat op meerdere plekken rivierverruimende maatregelen genomen kunnen worden. Insprekers verzoeken een uitvoerig onderzoek naar alle mogelijkheden in de gehele maasvallei om een beeld te kunnen vormen van de kansen en maatregelen voordat wordt doorgegaan met de dijkopgaven zoals deze er nu liggen.

Reactie:

Bij uitwerking van dijkversterkingen wordt normaliter alleen rekening gehouden met vergunde rivierverruimende maatregelen. Alleen aan deze maatregelen ligt namelijk een definitief besluit en een financiering ten grondslag en is er enige zekerheid dat deze maatregelen worden uitgevoerd. In het HOB-model (Hydraulische Ontwerpbelasting) Maasvallei zijn deze maatregelen opgenomen. Dit is dit een uitgebreide lijst aan maatregelen en bestaan uit Vlaamse Ingrepen, Maaswerken. De retentiegebieden Lateraalkanaal-West en Lob van Gennep (ook de ingrepen Maaspark Well, Ooijen-Wanssum en hoogwatergeul Lomm zijn hierin o.a. in opgenomen). Dit HOB-model wordt uitgegeven door Rijkswaterstaat-WVL.

Naast vergunde rivierverruimende maatregelen zijn er ook nog aanvullende waterstandsverlagende maatregelen meegenomen die redelijkerwijs als plausibel zijn aan te merken. Dit zijn de Koploperprojecten Venlo, Oeffelt en Ravenstein-Lith en de systeemwerkingsmaatregelen Baarlo, Venlo-Velden, Arcen, Wellen Thorn - Wessems. De onderliggende ontwerpen aan deze maatregelen zijn weliswaar nog niet definitief, maar leveren in het HOB-model een significante waterstandsverlaging die bijdragen aan minder hoge dijken op het traject van de Maasvallei.

Voor het in beeld brengen van de benodigde dijkversterkingsopgave worden dan ook meer projecten betrokken dan enkel de vijf systeemmaatregelen.

Punt 18

Insprekers zijn het oneens met de stelling dat er sprake is geweest van een uitgebreid ontwerpproces. Insprekers merken op dat er geen meerdere integrale ontwerpessies zijn geweest en dat insprekers niet mee hebben kunnen denken in het ontwerpproces en dat alternatieven enkel zijn gepresenteerd.

Reactie:

Met de term 'integrale ontwerpessies' wordt bedoeld de sessies die het waterschap samen met de gemeente en Rijkswaterstaat heeft gevoerd. Voor Well hebben zeven van deze sessies plaatsgevonden.

Daarnaast zijn er ook sessies met en voor de bewoners geweest. Op 17 oktober 2017 was er een ontwerpatelier voor de Grotestraat Well, waar de belangengroep Grotestraat e.o. vertegenwoordigd was. In dat ontwerpatelier hield het waterschap een presentatie over de faalkansanalyse en gaf ze toelichting op welke alternatieven onderzocht worden voor de Grotestraat. Er is gevraagd of alle mogelijke alternatieven in beeld waren gebracht. Tijdens die avond is er ruimte geboden om input te leveren. Aanwezigen hebben toen enkele punten aangedragen (zoals het aanbrengen van vaste pilaren op de perceelsgrenzen) en vervolgens aangegeven dat hiermee alle mogelijke alternatieven in beeld waren gebracht. Deze punten zijn terug te lezen in het verslag van de bijeenkomst, dat ook naar de belangengroep Grotestraat is verstuurd en waarop geen opmerkingen zijn gemaakt.

Punt 19

Insprekers merken op dat de groene rivier wordt genoemd bij beekherstel en vragen of dit betekent dat er een constant stromende waterverbinding is.

Reactie:

De beekvarianten die door de groene rivier lopen, worden gevoed vanuit de Wellse Molenbeek. Dit heeft een stromende waterverbinding, met water vanuit het achterland.

De groene rivier zal niet constant stromen, maar enkel bij hoogwater meestromen. Hierbij zal de groene rivier zich eerst vanuit benedenstroomse zijde vullen en afhankelijk van de waterstand en inlaatdrempel vervolgens meestromen. In het MER onderzoeken we de effecten van een meestromende groene rivier.

Punt 20

Insprekers merken op dat de samenvatting van punten aangedragen door de omgeving onvolledig is. Insprekers merken op dat door hen ook ideeën zijn aangedragen over oplossingen ten behoeve van de versterkingsopgave waarbij de verbinding tussen Oud Well en de Maas in ere blijft. Volgens insprekers gaat dit verder dan enkel zichtbehoud vanuit de woningen aan de Grotestraat. Insprekers zien dit graag aangepast en verzoeken het waterschap mee te denken in het vervolgproces vanuit dit perspectief.

Reactie:

Bij de betreffende paragraaf in de NRD staat dat de omgeving 'onder andere' de benoemde punten heeft aangedragen. Het waterschap bedoelt hiermee dat niet alle door de omgeving benoemde punten in de NRD zijn genoemd.

De bullet waarbij is aangegeven dat er ideeën over zichtbehoud vanuit woningen aan de Grotestraat zijn aangedragen, dekt inderdaad niet volledig de lading. Het klopt dat de belangengroep Grotestraat heeft meegedacht vanuit het belang om de verbinding tussen Oud Well en de Maas in ere te houden, zoals dat ook beschreven staat in de brochure Well aan de Maas. Het waterschap denkt graag met de belangengroep Grotestraat mee vanuit dit perspectief.

Punt 21

Insprekers merken op dat is aangegeven dat het uiteindelijke voorkeursalternatief niet per definitie één van de vier genoemde vier alternatieven is maar dat dit ook een combinatie kan zijn. Verder is

benoemd dat in het MER per dijksectie de alternatieven beoordeeld worden. Insprekers merken op dat ze het onderscheid in dijksectie al in de NRD opgenomen willen zien, omdat insprekers anders niet kunnen beoordelen of dit volledig is.

Reactie:

Het is correct dat het voorkeursalternatief niet een van de genoemde alternatieven uit de NRD hoeft te zijn en dat het een combinatie kan zijn van delen uit de alternatieven. Voor een nadere toelichting op de ontwerpprincipes verwijst het waterschap u naar deel A van deze Nota van Beantwoording. In de NRD is een opdeling in dijksecties niet nodig voor het beoordelen van de volledigheid. In het MER worden geen aanvullende tracés onderzocht anders dan nu in de NRD en de Nota van Beantwoording zijn beschreven. Deze alternatieven worden in het MER per dijksectie uitgewerkt en beoordeeld.

Punt 22

Insprekers merken op dat onder het begrip doelbereik voorafgaand aan hoofdstuk 4 ook ruimtelijke kwaliteit wordt benoemd. In hoofdstuk 4 wordt ruimtelijke kwaliteit los gezien van het onderdeel doelbereik. Insprekers zien graag dat onder het begrip 'doelbereik' ook ruimtelijke kwaliteit wordt toegevoegd.

Reactie:

Onder het onderdeel 'doelbereik' valt ook het thema 'ruimtelijke kwaliteit'. Dit blijkt ook uit tabel 4-1 waarin het beoordelingskader is opgenomen. In de eerste hoofdstukken is ter verduidelijking nog expliciet opgenomen dat ook ruimtelijke kwaliteit onder het doelbereik valt. Extra toevoeging acht het waterschap daarom niet nodig.

Punt 23

Insprekers vragen zich af of in MER fase 2 de groene rivier geen aandachtspunt meer is.

Reactie:

Er wordt ook in MER fase 2 nog goed gekeken naar de groene rivier. Op basis van MER fase 1 wordt er een keuze voor een voorkeursalternatief gemaakt. Hierbij wordt dus ook besloten over het wel of niet uitvoeren van een groene rivier. MER fase 2 richt zich vooral op de ruimtelijke inpassing van het voorkeursalternatief voor de dijkversterking en de groene rivier.

Punt 24

Insprekers vragen wat de visie ruimtelijke kwaliteit inhoudt en zien ook graag het beoordelingskader aangescherpt met eerdere opmerkingen over ruimtelijke kwaliteit.

Reactie:

Voor de visie ruimtelijke kwaliteit verwijst het waterschap u graag naar het document 'Visie & leidende principes Ruimtelijke Kwaliteit, voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke maasvallei, Oktober 2017'. Dit document is openbaar. Dit vormt de basis voor het toetsingskader vanuit ruimtelijke kwaliteit.

Punt 25

Insprekers zien graag een toevoeging bij de beoordelingscriteria bij de effecten op kwaliteit, karakter en relatie tot de Maas van Oud Well. Daarnaast niet enkel ingaan op de passeerbaarheid in tuinen

maar vooral op de toegankelijkheid en mogelijkheid van gebruik in tuinen. Ook zien insprekers graag aanvullend dat de gevolgen op infrastructuur, ontsluitingen en zichtlijnen in beeld worden gebracht.

Reactie:

In het toetsingskader t 'Visie & leidende principes Ruimtelijke Kwaliteit, voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke maasvallei, Oktober 2017' staan de aspecten ruimtelijke kwaliteit, landschap, cultuurhistorie en wonen (zichthinder). Effecten op kwaliteit, karakter en relatie tot de Maas worden hiermee beoordeeld

De toegankelijkheid en mogelijkheid tot gebruik van de tuinen wordt beoordeeld met de criteria 'ruimtebeslag' en 'passeerbaarheid tuinen'.

Het aspect Verkeer wordt beoordeeld met het criterium 'Bereikbaarheid van het gebied (afsluiting van wegen, dichtzetten van coupures et cetera)'. Dit maakt inzichtelijk of de te onderzoeken alternatieven gevolgen hebben voor de infrastructuur in het gebied en daarmee de bereikbaarheid van het gebied.

Voor de keuze van het voorkeursalternatief in fase 1 leveren de in de NRD genoemde criteria voldoende informatie. Tijdens MER fase 2 worden, indien relevant, de effecten in meer detail onderzocht.

Punt 26

Insprekers verzoeken 'inclusief ruimtelijke kwaliteit' toe te voegen aan de kop 'doelbereik' in tabel 4-1. Daarnaast verzoeken insprekers het aspect 'vermeden schade' met als beoordelingscriteria 'mate waarin ruimtelijke kwaliteit opweegt tegen de (investerings-)kosten' toe te voegen aan de kop 'doelbereik' en aan de kop 'technische uitvoerbaarheid'.

Reactie:

Zoals u in de beoordelingstabel kunt zien, maakt ruimtelijke kwaliteit onderdeel uit van het doelbereik. In de eerdere hoofdstukken is de tekst (inclusief ruimtelijke kwaliteit) ter verduidelijking expliciet nog achter doelbereik gezet. Om deze reden is het niet nodig de tekstpassage (inclusief ruimtelijke kwaliteit) op te nemen achter de term 'doelbereik'.

Kostenelementen zijn onder de kop 'technische uitvoerbaarheid' genoemd. Het plaatsen van kostenelementen onder een andere kop hebben geen invloed op de wijze waarop deze inzichtelijk worden gebracht. Ook het omdraaien van de formulering in het criterium 'mate waarin kosten opwegen de baten' leidt niet tot een andere beoordeling van dit thema.

Het aspect 'mate waarin ruimtelijke kwaliteit opweegt tegen de (investerings)kosten' wordt niet opgenomen in het MER bij het aspect 'vermeden schade'. Dit is een bestuurlijke afweging en geen objectief te meten aspect. Het bestuur moet, na een advies van de Stuurgroep, uiteindelijk de afweging maken welke effecten zwaarder wegen en op basis hiervan een voorkeursalternatief vaststellen.

Punt 27

Insprekers merken op dat de gepresenteerde beoordelingscriteria nog niet eerder zijn gecommuniceerd met insprekers. Er is door het waterschap beloofd dat in een ontwerpatelier alle beoordelingscriteria en effecten nog uitgebreid zouden worden besproken. Dit is nog niet gebeurd. Insprekers verzoeken beoordelingscriteria nog niet vast te stellen zodat er nog mogelijkheid is tot het aanvullen van beoordelingscriteria tot de volgende stap in de procedure.

Reactie:

De NRD bevat het beoordelingskader en is bedoeld om de kaders vast te leggen voor het MER. Bij de

omgevingswerkgroep van 26 februari 2018 zijn de NRD en de beoordelingscriteria toegelicht. Ook is op 28 maart 2018 een inloopbijeenkomst in De Buun georganiseerd waar vragen gesteld konden worden. Daarnaast biedt het waterschap met de terinzagelegging u de kans om zienswijzen in te dienen die gaan over het beoordelingskader. In deze Nota van Beantwoording geven wij aan welke wijzigingen worden doorgevoerd als gevolg van de terinzagelegging. Hierna staat het beoordelingskader vast. Aan de hand van dit beoordelingskader worden de effecten van de alternatieven besproken met de belangengroep in een zogeheten ontwerpatelier.

Punt 28

Insprekers zien graag het woord 'of' verwijderd uit de zin 'De omgevingswaarden houden verband met het milieu en/of de fysieke leefomgeving'. Volgens insprekers is het een feit dat de omgevingswaarden verband houden met de fysieke leefomgeving en het milieu.

Reactie:

Indien deze zinsnede in het MER terugkomt, wordt het woord 'of' verwijderd. De NRD zelf wordt niet meer aangepast.

3.12 Zienswijze 13

Punt 1

Insprekers geven aan dat in geen van de vier alternatieven de woning van insprekers binnendijks komt te liggen. Inspreker verwacht dat dit gaat leiden tot wateroverlast in de toekomst.

Reactie:

Momenteel is de woning van inspreker al buitendijks gelegen. Het alternatief wat door inspreker wordt voorgesteld is eerder onderzocht. Dit alternatief is echter eerder in het proces gemotiveerd afgefallen. Dit staat beschreven op pagina 30 van de NRD. Hieronder is bij punt 2 de relevante passage uit de NRD opgenomen.

Punt 2

Daarbij geeft inspreker ook aan dat onvoldoende is gekeken naar meekoppelkansen bij met name het Maaspark Well en de mogelijkheid om het dijktracé te verlengen van de Kamp richting het noorden grenzend aan de weg naar Aijen. Hierdoor blijven woningen ten oosten van de weg bij hoogwater beschermd en is er sprake van een integrale gebiedsontwikkeling.

Reactie:

'Vanuit de omgeving is het verzoek gekomen om een aantal buitendijkse gebieden te beschermen ten noorden van de Kamp. Het betreft de bescherming van boerderij Carré, panden rondom de Halve Maanseweg en de Vossenheuvelen de geplande uitbreiding van vakantiepark Leukermeer. Met uitzondering van boerderij Carré is voor deze bescherming ook een keersluis nodig. "Het beschermen van buitendijkse gebieden ten noorden van de Kamp" is niet meegenomen in de alternatieven, vanwege de grote afname van het winterbed, het feit dat er geen beschermingsopgave ligt vanuit het HWBP in combinatie met de onevenredig hoge kosten om deze buitendijkse gebieden alsnog te beschermen. In de MER wordt het afvallen van dit ontwerpprincipe nader onderbouwd.' U kunt dit terugvinden op pagina 30 van de NRD.

In het project wordt samengewerkt met Maaspark Well en wordt gekeken hoe beide projecten goed op elkaar aan kunnen sluiten. De waterstandsverlagende effecten van Maaspark Well zijn meegenomen in de berekening van de benodigde dijkhoogte bij Well. Dit geldt ook voor alle andere rivierverruimende maatregelen waarover besluitvorming heeft plaatsgevonden.

3.13 Zienswijze 14

Punt 1

Inspreker merkt op dat er meerdere ontwikkelingen in de omgeving plaats (gaan) vinden (dijkversterking, Maaspark Well en Maaswerken) ten opzichte waarvan haar boerderij niet gunstig is gelegen. Inspreker vraagt of er in dit kader ook wordt gedacht aan de burger en of deze ook juridische ondersteuning kan krijgen.

Reactie:

Gedurende het proces betreft het waterschap zoveel mogelijk de belanghebbenden in de omgeving bij de planvorming. Dit gebeurt onder andere via omgevingswerkgroepen en informatiebijeenkomsten. Daarnaast is er ook een aantal formele momenten waarop zienswijzen kunnen worden ingediend. Op die manier kan men zijn of haar stem laten horen. Er is de mogelijkheid voor (een bijdrage in de kosten van) juridische ondersteuning, indien er gesprekken plaatsvinden over grondverwerving. Men kan een bijdrage in de kosten voor juridische ondersteuning ontvangen in het geval we grond van u nodig hebben en dit van u willen aankopen. Mocht dat het geval zijn, dan komt hiervoor een medewerker Grondzaken van het waterschap bij u hiervoor langs en geeft u hierover een toelichting.

Punt 2

Inspreker merkt op dat het versterken van de kering leidt tot verlies van uitzicht. Ook is er sprake van ruimtebeslag ter plaatse van zijn perceel en heeft de locatie van de kering verder mogelijk tot gevolg dat schuren afgebroken moeten worden. Daarbij merkt inspreker op dat er sprake is van een aanzienlijke waardedaling van woning van inspreker.

Reactie:

Wij begrijpen uw zorg over het verlies van uitzicht en waardedaling. Deze punten vallen onder het aspect woon- en leefomgeving en zijn in het beoordelingskader opgenomen (zie paragraaf 4.4.2. van de NRD). Op basis van dit beoordelingskader worden de alternatieven beoordeeld. Mede op basis van MER fase 1 wordt uiteindelijk een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief gaat met name in op de tracékeuze van de kering. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 nader ingepast in de omgeving. De woon- en leefomgeving maakt dan wederom deel uit van het beoordelingskader. Ook in deze fase worden de gevolgen van de verschillende varianten (waarbij ook de toegankelijkheid voor recreatie wordt meegenomen) voor de woon- en leefomgeving (zoals uitzicht, woongenot en privacy) beoordeeld. In deel A van deze Nota van Beantwoording vindt u meer informatie over o.a. mogelijke schaderegelingen.

Punt 3

Inspreker merkt op dat het beste alternatief zou zijn om de kering zoveel mogelijk richting de Maas te verplaatsen. Inspreker geeft aan dat dit beter is voor de omgeving en dat voor eventueel verlies in winterbed nog wel een creatieve oplossing gezocht kan worden.

Reactie:

In de Beleidslijn Grote Rivieren zijn gebieden aangewezen als stroomvoerend of waterbergend rivierbed. Uit de bijbehorende kaarten van deze regelgeving blijkt dat grote delen van het gebied Well zijn aangewezen als stroomvoerend en bergend regime, ook delen achter de kering. De reden hiervoor is dat de huidige keringen overstroombaar zijn. Nadat de nieuwe keringen zijn gerealiseerd, is dit niet meer het geval en verliest het gebied achter de kering ook de status van winterbed. Het realiseren van de nieuwe normen betekent dus al een enorm verlies aan stroomvoerend of bergend

vermogen van de Maas. Extra afname van het rivierbed door buitendijks of buitenwaartse versterking is daarom volgens de Waterwet alleen mogelijk wanneer er zwaarwegende argumenten zijn. Voor een nadere toelichting op rivierwaarts versterken, zie deel A van deze Nota van Beantwoording.

3.14 Zienswijze 15

Punt 1

Indiener merkt op dat hij geen weet had van de verschillende plannen in het gebied en dat hij niet is geïnformeerd. Indiener merkt op dat zijn perceel is betreden door werknemers van het waterschap met als doel om piketpalen te plaatsen en dat hierdoor schade is ontstaan. Ook merkt indiener op dat de schade als gevolg van overstromingen in 1993 en 1995 nog steeds niet zijn opgelost. Indiener verzoekt om met een deugdelijk schadevoorstel te komen.

Reactie:

We betreuren het dat u aangeeft geheel niet op de hoogte te zijn van de plannen. Het waterschap communiceert over de dijkversterkingsplannen onder andere via nieuwsbrieven, de website, sociale media, advertenties in huis-aan-huis bladen, omgevingswerkgroepen en informatieavonden. Graag horen wij van u op welke manier wij u in de toekomst beter over deze plannen kunnen informeren. Om te komen tot goede plannen is soms veldwerk nodig. Het is daarbij uiteraard niet de bedoeling percelen zonder toestemming te betreden en/of schade te veroorzaken. Op 1 mei 2018 heeft er een gesprek met u plaatsgevonden waarin afspraken zijn gemaakt over het verdere proces rondom eventuele schadevergoeding naar aanleiding van de betreding. In dat gesprek zijn ook de plannen nader aan u toegelicht.

Punt 2

Volgens inspreker zal Rijkswaterstaat niet laten gebeuren dat de N270 over een lengte van 200 m wordt opengeboken om het waterdebiet te laten passeren. Dit gaat teruggebracht worden tot enkele buizen vanwege het risico van onderspoeling van het oostelijk bruggenhoofd. Inspreker merkt op dat doorboring van de N270 ten behoeve van de groene rivier problemen met zich meebrengt. Het betreft onder andere erosieproblemen op de percelen van inspreker, hetgeen veel schade tot gevolg zal hebben. Inspreker wil een garantie op herstel van eventuele schade.

Reactie:

Het waterschap werkt samen met o.a. Rijkswaterstaat aan de hoogwaterbeschermingsplannen. De maatregelen die onderdeel worden van de groene rivier, en de morfologische effecten van de maatregelen zijn een aandachtspunt in de rivierkundige modellen en worden in het MER onderzocht. Voor een nadere toelichting op de schaderegelingen verwijzen wij naar deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 3

Tevens geeft inspreker aan dat problemen achterwege kunnen blijven, als wordt gekozen voor een ander tracé. Inspreker stelt voor om de dijk rondom de oude kern van Well te leggen en achter het kasteel (westzijde van de Baend naar de paad) verbinding te laten opzoeken met nieuw Well en vandaaruit richting Leukermeer te laten lopen. Inspreker benoemt de volgende voordelen van dit tracé: het achterwege blijven van een gigantische dijk tussen oud en nieuw Well, een betere leefbaarheid van Well, het behoud van het beeld van de ligging van het kasteel, minder kwel en bijbehorende vochtproblemen en kansen op onderspoeling en bijbehorende verzwakking van de dijk, goedkoper onderhoud van de dijken tussen oud en nieuw Well (die er dan niet meer zijn), het behoud van het tracé van de Molenbeek.

Reactie:

De effecten van de alternatieven in de NRD, waaronder de realisatie van een groene rivier, worden in het kader van MER fase 1 inzichtelijk gemaakt. Mede op basis van MER fase 1 wordt een voorkeursalternatief gekozen die verder wordt uitgewerkt in een tweede fase waarbij landschappelijke inpassing een belangrijk onderdeel is.

Verder bedanken wij u voor uw inbreng en het schetsen van het alternatief. Wij nemen uw voorgestelde alternatief niet mee in het MER. Op basis van uw voorgestelde ligging komen meerdere woningen en bedrijven buitendijks te liggen. Deze woningen en bedrijven zijn momenteel binnendijks gelegen en hiervoor geldt een beschermingsopgave. Wij zien, met inachtneming van de door u geschetste voordelen, geen zwaarwegende argumenten om deze woningen buitendijks te leggen.

3.15 Zienswijze 16

Punt 1

Inspreker merkt op dat de gebruikte kaarten van de alternatieven deels niet actueel zijn of dat het gewenste detailniveau ontbreekt.

Reactie:

Het detailniveau van de kaarten in de NRD is passend bij de fase waarin het project zich bevindt. Voor meer gedetailleerde kaarten verwijzen wij u graag naar de website van het waterschap. Hier kunt u kaarten downloaden met een hoger detailniveau. U vindt deze op

<https://www.waterschaplimburg.nl/uwbuurt/artikel/overzicht/dijkversterking-well/>

In het MER proberen we zo actueel mogelijke kaarten te werken. Inbreng van actuele wijzigingen in kaartbeelden ontvangen wij graag.

Punt 2

Geen van de vier alternatieven geniet de voorkeur. Inspreker ziet graag dat een dijklichaam met zandduinen als extra alternatief alsnog in het onderzoek wordt betrokken. Hiervoor verwijst inspreker naar het door H+N+S Landschapsarchitecten gepresenteerde alternatief (17-10-2016).

Reactie:

Het toepassen van (zand)duinen maakt onderdeel uit van het MER fase 2. In MER fase 1 gaat het om het kiezen van de tracéligging, die verder wordt uitgewerkt in een tweede fase waarbij landschappelijke inpassing een belangrijk onderdeel is. De uiteindelijke keuze of er een dijk met zandduinen wordt toegepast, wordt pas in de planfase, bij MER fase 2, genomen. Kijk voor meer informatie over het MER in twee fasen, naar deel A van deze Nota van Beantwoording.

Punt 3

Inspreker ziet graag alsnog een eerder afgefallen alternatief terugkomen in het MER. Het gaat hier om het door inspreker genoemd VKA-5. Het alternatief loopt ten noorden van de Kamp. De motivering van het waterschap waarom deze is afgefallen vindt inspreker onvoldoende. Zo is inspreker het niet eens met de motivering dat het aantal te beschermen woningen te gering zou zijn; het verlies aan winterbed te groot is, geen sluis nodig is en de kosten te hoog zouden zijn.

Reactie:

De primaire opgave voor het waterschap is het bieden van bescherming voor de woningen en gebouwen die momenteel binnendijs zijn gelegen. Voor deze woningen en gebouwen geldt een beschermingsopgave. Daarnaast kijkt het waterschap ook of het mogelijk is om voor woningen waar geen beschermingsopgave ligt, op een gemakkelijke wijze, toch bescherming te bieden. Ten aanzien van de woningen die u noemt, is er geen sprake van een beschermingsopgave. Het beschermen van dit beperkte aantal woningen zou in ieder geval inhouden dat er over enkele honderden meters een nieuwe kering aangelegd zou moeten worden.

In de Beleidslijn Grote Rivieren zijn gebieden aangewezen als stroomvoerend of waterbergend rivierbed. Uit de bijbehorende kaarten van deze regelgeving blijkt dat grote delen van het gebied Well zijn aangewezen als stroomvoerend en bergend regime, ook delen achter de kering. De reden hiervoor is dat de huidige keringen overstroombaar zijn. Nadat de nieuwe keringen zijn gerealiseerd, is dit niet meer het geval en verliest het gebied achter de kering ook de status van winterbed. Het realiseren van de nieuwe normen betekent dus al een enorm verlies aan stroomvoerend of bergend vermogen van de Maas. Extra afname van het rivierbed door buitendijs of buitenwaartse versterking is daarom volgens de Waterwet alleen mogelijk wanneer er zwaarwegende argumenten zijn. Voor een nadere toelichting op rivierwaarts versterken, zie deel A van deze Nota van Beantwoording. Ten aanzien van het toepassen van een sluis is deze niet noodzakelijk bij de alternatieven die zijn gepresenteerd in de NRD. Een sluis is wel noodzakelijk indien aanvullende woningen en de geplande uitbreiding van het vakantiepark beschermd moeten worden. Dit omdat anders hoogwater via het Leukermeer alsnog binnenstroomt. In dit geval kan het Leukermeer ook niet meer dienen als bergend winterbed. Een sluis is noodzakelijk om ook recreatievaart mogelijk te houden.

Bij het afwegen van de verschillende alternatieven is gebleken dat er onevenredig hoge kosten aan het afgefallen alternatief verbonden waren. De voordelen wegen in dit kader niet op tegen de hoge investeringskosten.

Punt 4

Inspreker benoemt een aantal punten die hij graag in het beoordelingskader van het MER terug ziet komen. Hierbij gaat het om de invloed van een meer natuurlijk afgewerkte scheiding (duinen) op in het gebied aanwezige flora en fauna, de hoeveelheid winterbed die verloren gaat, de gevolgen voor diepe leemstructuren als kering op afstand van huidige historische zandduinen in vergelijking met de wijze waarop nieuwe dijken nu slechts aansluiten op de hoger gelegen historische zandduinen, de effecten (o.a. piping) op de kolk tussen het einde van de weg bij de Kamp 10 en 12.

Reactie:

De gevolgen van de alternatieven op de in het gebied aanwezige flora en fauna en de hoeveelheid winterbed die verloren gaat, zijn onderdeel van het beoordelingskader en worden meegenomen in het MER. Ze zijn daarmee mede bepalend voor de keuze van het voorkeursalternatief en de inpassing daarvan.

Het beoordelingsaspect ten aanzien van de gevolgen van leemstructuren op de historische zandduinen lijkt uitsluitend verband te houden met het alternatief (VKA-5) dat inspreker voorstelt. Dit

alternatief wordt echter niet meegenomen in het MER, zie ook onze reactie onder punt 3. De voorgestelde aanvulling op het beoordelingskader is daarmee niet noodzakelijk. De keuze voor pipingmaatregelen en het voorkomen van piping-effecten (op o.a. de kolk) is een aspect dat bij de inpassing van het gekozen voorkeursalternatief nader wordt uitgewerkt.

Punt 5

Inspreker merkt op dat in de jaren tachtig door Rijkswaterstaat, Provincie Limburg en de gemeente Bergen een convenant is gesloten om het gebied Leukermeer en omstreken te bestempelen als grootste en mooiste recreatieve en toeristische locatie. Inspreker verzoekt om in overleg te treden met de convenantpartners om te bezien of zij vanuit toeristisch perspectief bereid zijn om bij te dragen aan een optimale variant met een duinenrij op een dijklichaam.

Reactie:

Het waterschap zal in overleg treden met de convenantpartners en betreft ook de toeristische belangen bij de keuze en ruimtelijke inpassing van het voorkeursalternatief.

3.16 Zienswijze 17: Stichting Wells forum

Punt 1

Insprekers geven aan de zienswijze die door de belangengroepen Grotestraat e.o. Well en de belangengroep Groene rivier Well is ingediend te onderschrijven.

Reactie:

Voor de beantwoording van de zienswijze van de belangengroep Grotestraat e.o. Well en de belangengroep Groene rivier Well verwijzen wij u graag naar zienswijze 12 in deze Nota van Beantwoording.

Punt 2

Insprekers merken op dat het gebied tussen de (beoogde) dijken een meer natuurlijke inrichting moet krijgen. Daarnaast dient het huidige wandelpad aangepast te worden aan de vernieuwde situatie, waaronder investeringen in vernieuwde zitbanken en adequate bewegwijzeringen. Ook moeten de dijken zoveel mogelijk in het landschap opgaan.

Reactie:

Wij danken u voor uw inbreng. In MER fase 1 worden de alternatieven onderzocht en beoordeeld. Op basis van deze informatie wordt een voorkeursalternatief gekozen. Dit voorkeursalternatief gaat met name in op de tracékeuze van de dijk. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt dit tracé in MER fase 2 nader ingepast in de omgeving. Een zorgvuldige inpassing van het voorkeursalternatief heeft onze aandacht en komt dus aan bod in MER fase 2.

Punt 3

Insprekers zien graag dat het meetstation van Rijkswaterstaat (achter de brug van Well, nabij de Grotestraat) van locatie moet wijzigingen zodat meer ruimte ontstaat voor aanleg van recreatieve passanten.

Reactie:

Het waterschap en de provincie zijn niet bevoegd om te beslissen over het meetstation van Rijkswaterstaat. Wij dragen er zorg voor dat uw wens bij onze partners bekend wordt.

Punt 4

Insprekers zien graag dat de natuurlijke en oorspronkelijke ligging van de Molenbeek wordt hersteld. Dit om een impuls te geven aan de natuurlijke ontwikkeling van het gebied waar de beek loopt en een aansluiting te maken met de recreatieve mogelijkheden in de omgeving.

Reactie:

De Wellse Molenbeek is een gegraven beek en kent geen oorspronkelijke natuurlijke ligging. Momenteel worden er in het MER zes verschillende liggingen onderzocht van de Wellse Molenbeek. Hiervan worden de effecten in beeld gebracht. De Wellse Molenbeek is aangewezen als natuurbeek en één van de doelstellingen van het beekherstel is dan ook het bevorderen van de natuurontwikkeling.

Punt 5

Inspreker acht het vanuit esthetisch oogpunt van belang dat de groene dijken zoveel mogelijk opgaan in de natuurlijke omgeving van het gebied.

Reactie:

Het waterschap wil met het dijkversterkingsproject ook de lokale gebiedskwaliteiten versterken. De keringen worden ontworpen op basis van vijf leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit. Dit is verder toegelicht bij de beantwoording van zienswijze 8.

Punt 6

Insprekers merken op dat er als gevolg van de groene rivier mogelijkheden ontstaan om de omgeving een economische impuls te geven. Insprekers zien graag dat hiertoe stappen worden gezet.

Reactie:

De primaire opgave van het project is het garanderen van de veiligheid. Waar mogelijk worden economische kansen meegenomen en wordt ook in samenwerking met lokale, regionale en nationale partners gezocht hoe meekoppelkansen uitgevoerd kunnen worden.